

PODSTICANJE INTRAPERSONALNE DAROVITOSTI – DOMETI I OGRANIČENJA

Doc. dr Tanja Nedimović

Visoka škola strukovnih studija za vaspitače

„Mihailo Palov”, Vršac

nedimovic.tanja@gmail.com

Intrapersonalna darovitost – pitanja i dileme

- Kako eksplicitna i implicitna teorijska određenja opisuju i objašnjavaju pojam intrapersonalne darovitosti?
 - Da li su pristupi usaglašeni?
- Da li se i kako znanja mogu primeniti u vaspitno-obrazovnoj praksi?
- Kako podsticati razvoj intrapersonalne darovitosti?

Intrapersonalna darovitost u psihološkim teorijama (Gardner – početna određenja)

- Procesi razlikovanja sopstvenih osećanja
 - Smatra da se razvija iz sposobnosti razlikovanja ugodnosti i neugodnosti
 - Delovanje na osnovu tog razlikovanja

Na najvišem nivou razlikovanje sopstvenih osećanja, namera i motivacije, po Gardneru, dovodi do duboke samospoznaje.

Intrapersonalna darovitost u psihološkim teorijama (Gardner – **novija** stanovišta)

- Uloga koju intrapersonalna inteligencija ima u izgradnji sopstvenog misaonog modela (Gardner, 1993)
- Sposobnosti da se na osnovu tog modela donose ključne odluke o sopstvenom životu
- Intrapersonalna inteligencija kao „**središnja kancelarija inteligencije**” (Kornhaber i Gardner, 1991)

Gardner: intrapersonalna darovitost – primena u vaspitanju-obrazovnoj praksi

Škole su primenile teoriju na različite načine „neke
briljantno, neke idiotski” (Gardner, 1994).

Sternbergova teorija trojne inteligencije

- Komponentijalna supteorija povezuje inteligenciju sa unutrašnjim svetom osobe.
- Ulogu i značaj **metakomponenti** Sternberg izjednačava sa **intrapersonalnom inteligencijom**.
- Metakomponente kontrolišu obradu informacija i omogućuju osobi da ih prati i evaluira.
- One imaju upravljačku ulogu ili „ulogu belih okovratnika” u rešavanju problema.

Sternbergova supteorija o dva lica inteligencije (Sternberg, 1988)

Sternberg povezuje inteligenciju sa spoljašnjim i sa unutrašnjim svetom.

- Pojam **uspešne inteligencije**
- Spoznati svoje sposobnosti i slabe strane
- Sposobnost prilagođavanja sredini, oblikovanja i odabira sredine, kako bi se postigli lični ciljevi i ciljevi sopstvenog društva i kulture

Uspešna inteligencija (Sternberg, 1988)

- Tri široke sposobnosti su značajne za uspešnu inteligenciju: analitičke, kreativne i praktične sposobnosti.
- Prema teoriji uspešne inteligencije, dečje višestruke sposobnosti su u školskim ustanovama slabo iskorišćene, jer se u nastavi vrednuju analitičke sposobnosti (kao i memorisanje), a na uštrb kreativnih i praktičnih sposobnosti.

Multikulturalnost – intrapersonalna darovitost?

- Šta je to „inteligentni pojedinac”, odnosno koje se ponašanje procenjuje inteligentnim – znatno se razlikuje među različitim kulturama i etničkim grupama (Gardner, Kornhaber i Wake, 1999).
- Sternberg – funkcionisanje individue u društvu i prihvatanje uticaja antropoloških i kulturalnih faktora na inteligenciju

Noviji psihološki pristupi (Moran & Gardner, 2007; Moran, 2009)

- Naglašavaju ulogu svrhe u darovitosti.
 - **Svrha** se može shvatiti kao aspekt intrapersonalne inteligencije (Gardner, 1983,1999); jedan od načina na koji osoba može da spozna samu sebe, svoje mesto u svetu (Moran, 2009).
 - Svrha se određuje kao interni moralni kompas, „stabilna i uopštena namera da se postigne nešto značajno za individuu (the self) a ima posledice ne samo za individuu” (Damon, Menon, & Bronk, 2003).
 - **Svrha** se posmatra kao izvanredno i rano dostignuće u **moralnoj** upotrebi intrapersonalne inteligencije.

Intrapersonalna darovitost i moralnost

- Nemaju sve svrhe cilj da doprinesu zajedničkom dobru (Damon, 2008).
- Svrha reguliše načine na koji se osoba uključuje u aktivnosti značajne za društvo (Zimmerman, 2008).
- Koje aktivnosti su značajne za društvo/društva?
 - Kakvi se sistemi vrednosti u našoj zemlji/zemljama prezentuju mladima?

Samospoznavna i svrha

- Samospoznavna se ogleda u stvaranju značenja i primene saznanja ko neko *jeste* i ko može *postati*.
 - Svrha se sve češće doživljava kao ključna sposobnost, pored čitanja, pisanja, matematike i drugih akademskih veština.
- Moderno društvo očekuje od svojih članova da imaju svrhu – put i budu od akcije.

Samospoznaja i svrha

- U obrazovanju se sve više apeluje na to da škole treba da se usredsrede na samospoznaju kako bi podržale mlade ljude da budu kompletne ličnosti, produktivni članovi društva (Damon, 2008; Moran, 2009; Rathman, 2005).

- Obrazovanje mladih ljudi da pronadu svrhu u životu ima potencijalne benefite kako za psihosocijalni razvoj pojedinca, tako i za stvaranje pravednog društva.
- Osećaj da je sopstveni život značajan utiče na subjektivan osećaj blagostanja (Harlow & Newcomb, 1990; Ryff, 1989).

Paradoks: da ili ne?

- Samoorijentisani ciljevi (šta pojedinac može da dobije) mogu se smatrati normom u mnogim zapadnoevropskim zemljama i u SAD.
- Mnoge kulturološke poruke podržavaju ideju da je krajnji cilj lična sreća i zadovoljstvo u životu (Diener & Diener, 1996; Gable & Haidt, 2005).
 - Kakva je situacija u našim zemljama?

Intrapersonalna darovitost – umesto zaključka

- Od „razlikovanja sopstvenih osećanja” do načela pozitivne psihologije
 - Od samospoznaje šta pojedinac *jeste* do samospoznaje šta može *postati*
 - Od sposobnosti razlikovanja ugodnosti i neugodnosti do metakognicije
- Od potencijalnih benefita za psihosocijalni razvoj pojedinca do stvaranja pravednog društva
 - Od svrhe ka/do moralnosti
 - ...

Hvala na pažnji!

